

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj:
Egész évre . . . 12 frt.
Félévre . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „
Egy hónapra . . . 1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési díjak:
Nagybetűs, kerek betűkkel minden sor 4 kr.
Kisebbségi betűkkel minden sor 3 kr.
Nagybetűs és kerek betűkkel minden sor 2 kr.
Kisebbségi betűkkel minden sor 1 kr.
Hirdetéseket felvenni:
Weber- és Opplig Alapítvány (Wallata 22)
Hassanstein és Vogler (Szászmarkt 11)
Posta: Lang Leopold (Grosserstr. 9)
Nyitási díjak:
gondozás után 20 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesítési díjaztatnak.
Kéziratok nem adtnak vissza.

Kiadóhivatal:
Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

„KELET“

politikai és közgazdasági napilap
második évfolyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállításai körül alóított kiadóhivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégessenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt. Félévre 6 frt. Egy hónapra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelembe vesszük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet“ előfizetői részesülnek.

A „Kelet“ kiadóhivatala.

Pest, 1872. márc. 3.

A választási javaslat feletti általános hangulat 10 nap óta foly, hoinap következik a szavazás. A szavazás 5-én, a névszerinti szavazás.

Altalában véve bár egyes alapos beszédek voltak, tanúságoknak még sem mondhatók a lefolyt viták, különösen mitűn a jobboldal belátva a baloldalt taktikáját, felhagyott a szónoklattal, a bal és szélső bal szónokok meglehetősen üres szalmát csépeltek, s monológjaikkal igen kevés életkétség volt észlelhető.

No, de azért folyt a szóáramlat, mert a pártgyelemnem csak azt követelte a baloldalt tagjaitól, hogy esteleg hallgatni tudjanak és szavazzanak, hanem azt is, hogy szónokoljanak, még akkor is, ha a szónoklat idővesztésnek számít.

Az egyes 3-óknál hihetőleg tovább folytatja az ellenzék megkezdett taktikáját, s önnélfogva valószínűleg sikerülni is fog neki, nem ugyan az, hogy a tjavaslat megalkotását megakadályozza, de igen az időnek elpazarlása, és igen sok szükséges intézkedéseknek háttérbe szorítása, vagy éppen elodáztatása. De azért a tisztelt urak magukat még is reformereknek tartják, vagy jobban mondva, hirdetik.

Mit tart a lefolyt események után a vidéki gondolkodó polgár mindezekről: az más kérdés, s erre a feleletet a tények fogják megadni s nem a pártgyelem.

Meglepő volt azon érdekesség, melyet a baloldal és szélsőbal szónokok az erdélyi részek érdekeit iránt ezúttal tanúsítottak. Tiszától Mocsonyig, mindnyájan egy kalap alá kerültek s megtámadták a 8 frtos censust s a választókerületeket. Volt még olyan szónok is, ki az erdélyi képviselők egy részének törvényes állását kétségbe vonta, s végén Vukovics kirághozzotta a nyulat a bokorból, elmondván, hogy az apróbb városok képviselői leszavazzák a nagyobb választókerületeket. Bizony nagy számba is a baloldal szemében az, hogy a 75 erdélyi képviselő közül csak 7 jutott a baloldal padjaira.

Azonban az erdélyi részek érdekeit tanulmányozása nem válhat kárára a baloldalt, majd ha abban mélyebbre hatolnak, e párt vezér-szónokai, nem fogják az erdélyi magyar elemet oly méltatlan vádakkal illetni, mint most. Majd nem csak az approbatát helofit fogják megismereni, hanem feltárlják, az approbatában, a vallások egyenjogúságának s a felelős kormányformának elvét, azon időből, a mikor az Magyarországon még kérdésbe sem jött. Meg fogják tanulni azt is a régi erdélyi országgyűlések szerkezetéből, hogy ott a 96 képviselő közül 60 a polgári elem által választott, és ezek egyenként bírtak szavazattal, nem pedig collective, mint a magyarországi országgyűléseken a városok.

Ha tanulmányozzák a tisztelt baloldali szónokok Erdély magatartását a germanizáció éveiben, Mária Terézia alatt, meg fognak győződni, miszerint ezen erdekben épen az erdélyi részekben működtek a bécsi germanizáló urak legcélszerűbb sikerrel.

S ha bele tekintenek a legközelebbi multha, be fogják látni, miszerint a Schmerling „vervirk“ elméletével szemben, a legnagyobb áldozatkészséggel nem csekély mértékben járult az alkotmányos szabadság rehabilitációjához, a baloldal által a napokban annyira kárhóztatott erdélyi magyar elem.

E szerint csak örvendhetünk, ha a baloldal is tanulmánya tárgyává teszi az erdélyi viszonyokat, de óhajtott volna, hogy az még előbb történjen, mert ez esetben a budget tárgyalása alkalmával nem lett volna oly furak egyes tettek megszavazásánál, mert tudta volna, hogy ezzel a német kormányok által követett igazságtalan ösvényen jár, s a legnagyobb méltatlanságot canosítja.

Nó, de se baj helyrehozni hibájukat a többség.

Mikor lesz vége a választási javaslat részes tárgyalásának, alig lehetne megőszölni, mert ez merőben a baloldal székülni fog, s mitűn minél több nevezetessé tárgy narad el, annál több korteskedési anyag gyűl: félünk, miszerint a vita még jó hosszúra fog terjedni.

Vajha csalódnának!

A választásireform Angliában.

II.

(M. A.) A parlament huszónégy éve óta nem szűnt meg, csak más tette vette át a reform küdelmek súlypontját. A saját csaknem kétféle nélkül az ellenzék zászlóhoz szegődött, s még a szabadelvű lapok is szembe hányták a kormányt, hogy (törvényszabályokhoz nyúlt. A népgyűlésnek azonban, melynek Gloucester, Cambridge, Manchester, Bristol, York, Oxford és Southampton képezte színhelyét, a kormány-bill elfogadása melegen hozatott ajánlatba. Rochdale-ban, apr. 4-én maga Bright tartott magasztaló beszédet Russell és Gladstone politikája mellett. A bill érdekében egész önnét a kérvényeknek nyújtották be az alsóházhoz. Több meetingen a jelenlévő képviselők forma szerint kértéknek valának magokat arra kötelezni, hogy a bill-t szavazattal támogathatják. Calne és Stroud választó polgárai szigorúan megvárakoztak a bill ellen felépítéskor. Lowe és Hermannnak, elszáult képviselőnek, a kormány-bill elleni írásták. A cabinet tagjai sem hertek tétlenül. Gladstone, Argyle herceg, és Goschen kérészer tartott beszédet. Russell lord a ház 263 szabad tagjának gyűléseben belvitelmére saját politikáját. „Magam is ellene szegültem tizenhat éven át — így szólott — a választási rendszer megbontásának. Mindig az volt nézetem, hogy a választási reform oly későbbi, melyre nézve a közvélemény óhajától kell táncosot kérni. A múlt évi választások alkalmával határozottan nyilatkozó közvélemény, azonban megértem, hogy figyelembe véssék s ez ok annak, hogy a kormány bétérjessék a bill-t. Beszédének további folyamataiban erőteljesen bocsátkoztak a miniszter Lowe azon aggodalmában, hogy a választó kerületek lassanként egészen a munkások hatalmába fognak kerülni. Vigél kijelenté, hogy a kerületek új boosztása az indít-bill-t fog a ház elé terjeszteni s annak elfogadását cabinet kérdésnek teszi. A conservatív képviselők is tartottak hasonló összejövetelt, melyben párt állásunkat lord Derby adott kifejezés. A conservatívok kötelességét, mondá védelmezni ország intézményeit, melyek részlegylezetek vannak a Gladstone-Russell és Bright közti szövetség által. A conservatívok nem ellenségek a tisztességes reform bilnek, a reform pusztá látszatát azonban soha nem fogadják el: feladatuk lesz tehát küzdeni a választó-jogossági bill ellen mindaddig, míg a kerületek új beosztása iránti javaslat nem lesz a parlament elé terjesztve.“

Ily előzmények után került április 12-én napirendre a bill második felolvasása. Gladstone hivatkozott és alkalommal tartott beszédében mindazon ígéretekre, melyeket előbbi kormányok — s köztük a javaslat egyik ellenzője, Disraeli is — a választási jog kiterjesztésére vonatkozólag tettek. „A kormány javaslata — nyugmond — nem Bright-nak tett engedmény, hanem következménye s kiegyesítés a munkások helyzete javítását célzó azon intézkedéseknek, melyeket a parlament megkezdett: kiemelve végül, hogy a munkások a javaslat szerint is csak 1/2-ét fogják képezni a választó területnek, holott az addig 1/3-át ed része az 4 vállaikat nyoma.“ Grosvenor lord a fejtegetések dacára is ragaszkodott betervezett indítványához. Stanley lord támogatta ezen indítványt, kifejtve, hogy a választókerületek új beosztása, melyre nézve a kormány kélon javaslatot akar tenni, elválaszthatlan összefüggésben áll a választási jog kiterjesztésével. E témákhoz ellenében a kormány-billt apr. 23-án fényes, nagy sikert aratott beszűben támogatta Bright. Nézte szerint: — nyugmond — Grosvenor indítványának egyedüli célja, bizonytalan időre elodázni a választási reformot, mely elodázás által a munkások osztályok közt még nagyobb ingerültség keltetné föl.

A szavazás április 27-én történt meg: 318-an szavaztak a bill mellett, 313-an ellene, a régi miniszterelnagy többség tehát ott szavazatra szállott alá, a mi tulajdonképen nem is volt kérdés, ha tekintetbe vesszük, hogy a parlament tagok egy házzadrésze kormány-bírókhoz állott. Nehány nappal később, máj. 7-én Gladstone előterjeszté a háznak a kerületek új boosztására vonatkozó billt. Nem volt ebben a kis kerületek képviselőitől egy teljesen eltérő, hanem csak megszorított, olyformán, hogy több kis kerület egy nagyobb választókerülettel egyesítendő, az így fennmaradt képviselő helyek talánpes kerületek közt osztattak szét. Di raeli az első olvasás alkalmával elemezte a bill-t, kiemelve, hogy a képviselők száma s a népesség nagysága közti arányosság ellenzik az alkotmányt, s hogy a kormány terve, maga után vonja 71 képviselői szék megürését, még nagyobb tené a zavart. A ház elhatározta ugyan a második olvasást, de egyszersmint a billt az első javaslat megvitására kiküldött bizottsághoz tette át, oly utasítással, hogy a kettőből alakítsanak egy törvényt; azonban épen ez volt, a mit a kormány nem akart.

A bizottsági tárgyalások máj. 28-án vetők kezdetek: a szabadelvű ellenzék tagok hangulata békélyen volt, mert nem akarták cabineválságnak tenni ki az országot azon választók középete, melyekkel az osztály-pártos roz conflictus épen akkor fenyegett Európát. Más részről a kormány az osztály-pártos kis kerületek csoportosítását nem tekinté az új boosztásról szóló bill lényeges részének. Már úgy látszott, mintha a kormány állása megszilárdult volna, azonban hátra volt még a választási reform legkényesebb része, a censusszelállítás a városokban. A ház június közepé táján vette ezt tárgyalás alá. Lord Dunkellin, mérsékelt szabadelvű, egy módosítványt jelentetett be, melynek a bejelentő szerint a kor-

mány-javaslatnál sokkal alkotmányosabb, s az általános szavazati jogot lehetlenül cölja az volt, hogy városokban a bérjévedelem helyett az adósszeg vétoessék a választási census alapjának. E módosítvány élénk, s a kormányra nézve végetes vitát idézett elő. Gladstone jun. 18-án kijelentette, hogy a kormány tervével nem tartja összeegyeztethetőnek a módosítványt, s egyszersmint fölállítá a cabinet kérdést. Ennek dacára is kisebbségben maradt, 315 szavazattal a módosítványt elfogadta 304 ellenében. Jun. 25-én be lön jelentve egy a felső, mint az alsóházak, hogy a miniszterek benyújtják lemondásukat a királynőhöz! Jki akkor Scott-ban Balmoral-ban időzött. Az esemény egészen meglepte a whig pártot, s különösen azon tagjait, kik egűszben oszták a kormány politikáját, s csak a részletekre nézve tértek ell. A szabadelvű koalíciós árnyalatának egyesítése által egy bizalmi nyilatkozott akarták a házal megszavaztatni, de Gladstone és Russell lord híven azon nyilatkozatukhoz, hogy a javaslattal maradjanak vagy buknak, visszautasították s, nem fogadták el a radikálisok azon tanácsát sem, hogy oszlássák szét a parlamentet, s hivatkoztak a népre, melynek közvéleménye oly hangosan nyilatkozik politikájuk mellett. A királyné haza érkezvén, jun. 26-án magán kihallgatást fogadt őket, s megkísérelt kieszűzőlni, hogy a kormány maradjanak, főleg azon okból, mert politikájuk egűszét támogatta a parlamenti többség; s mert a világság európai helyzet folytán a cabinet változából kellemlenések származhatnak. Ismételt kérdésekre azonban kértelen volt a királyné lemondásukat elfogadni.

BELFÖLD.

Deész márc. 1-én.

Annak, ki egy, vagy nagyon is sokoldalú elfoglaltsága miatt nem képes figyelemmel kísérni a vidéken történő eseményeket, — nem lesz érdekelten, ha egyes részleteket a községnek előbe állítva szemlélhet.

A megveszerzés, mint már említve volt, nálunk is keresztül van víve. Az összes maradt alapsági állomást ideiglenesen a jelenlegi főjegyző foglalta el s remélhető, hogy a közelebbi meggyűlésről fogva azt, az erre magát nagyon érdemessé tett főjegyző fogja továbbra is betölteni, hol nem csak egyenként a karata, hanem a közszeretett is önmaga fogját el bővözni. — A szabad akarat nyilvánlása elvénél-talán igen felesleges bizonyíték a lélek istentisztelet, de közpályák betöltésére vonatkozó nyilvánlása csak egy tiszteletről méltó, ha a tudással karöltve jelentkezik, — vagy is: ha az elfoglalni akart hely teljes betöltésére képesítve vagyunk. — S valóban, az alkalni indult „Deákőr“ rendszabályainak legszebb pontja, melyben — a következő országgyűlésre választandó képviselő jelöltére nézve kimondja: hogy nem azt, ki a kar, — hanem ki a közbizalom válsatát, kell s erkölcsi kötelessége a „Kör“ tagjaként támogatni.

A következő képviselő választásokkal illetőleg mindkét part megtartá alakuló gyűlést s elkezdte előkészülni munkáját. A jobb part nem vívén még keresztül „Deákőrre“ való átkelést, az 1867-iki alapsági fektető programját alidásti megkísérelés mellett igyekszik szervezkedni s csak aztán kezdi meg tulajdonképen a választásokra vonatkozó munkálkodást.

A balpart már mindkét s a közfegyek nagyon is homályos színterében néző, s a — még önmaguk által sem határozottan körvonalozott — cölölt fanatizálót elbároszosa annyira elszédítették téves információikkal a könnyen vezethető népet, hogy önnön szájjal mondja el magáról a nyomorultat, — s ha — a kommunikus elvek elhittése után — dologtalanság miatt elszegényedve küzd az étellel, — s késik a pénz, melyben szabad kegyt szerent osztzhatik a másolt szerzett vagyonon, — keserűen fakad ki a kormány ellen, mely terhei által képtelennek teszi az éltre. —

Fennem hirdetik ök az elkényszeredett népnek a közterhekkel való felmentést, a dohány monopoliom eltörlését, — de más jövedelmi forrásról előlles nincsen; hirdetik a teljes függetlenség létesíthetőségét, a kálron magyar hárség

HIVATALOS.

Sz. 286. 1872.

[96]

[1—3]

Hirdetmény.

Báró Miske Ferencnek mint tordamegyei hagyományi bíróságnak, képviselő ügyvéd Domján Miklós által, a hagyományi keresomajog arányosítása ügyében, minden jogosult bíróságnak, f. év **április 8-án d. e. 9 órákor** személyesen, vagy megbízottjaik által a tárgyra vonatkozó irományokkal együtt, **Hagymás** helységében megidéztetnek.

Alsó-Járában, 1872, márczius 1 év.

DÁVID ANDRÁS, szolgabíró.

Sz. 322. 1872.

[97]

[1—3]

Hirdetmény.

Nemes Tordamegye területén Hagymás helységében az öszves keresomajog f. 1872-ik év **április 9-én d. e. 9 órákor** Alsó-Járában nyilvános árverezés mellett a leg-többet ígérőnek haszonbérbe fog kiadni; a hozzá szólni akarók 10% bánátpénzt tartoznak az árverező bizottságnak kézbesíteni; az árverezési feltételek pedig addig is, alólti szolgabírósnál, a hivatalos órák alatt megtekinthetők lesznek.

Alsó-járai szolgabíróság.

Alsó-Jára, márczius 1-én, 1872.

DÁVID ANDRÁS, szolgabíró.

Sz. 12. 1872.

(91)

(3—3)

Hirdetmény.

A kolozsmonostori r. cath. alapítványi uradalom tulajdonát képező: bácsi, bogártelki és jegyei jóságok, hozzá tartozó minden gazdasági épületekkel, keresma, malom, legelő, s elkülönített vadászati és halászati jogokkal, folyó év **március 21-én reggeli 10 órá-tól kezdve** a kolozsmonostori alapítv. uradalmi gondnokság irodájában helyt tartandó nyilvános árverés útján, 1873 ik év március 1-től kezdve 1879-dik év február titolsó napjáig, azaz hat egymás után következő évre, a többet ígérőnek külön külön haszonbérbe fognak adni. Az árverési feltételek addig is az uradalmi gondnokság irodájában, a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

A megnevezett uradalmi jóságok bármelyikéhez, vagy mind a háromhoz együttesen hozzászólni kívánók magukat az árverési feltételekben részletezett bánátpénzzel ellátni szíveskedjenek.

A r. cath. alapítv. uradalmi Gondnokságtól.

Kolozsmonostoron, 1872, február 25-kén.

Legújabbban megjelentekés **Stein János** könyvkereskedésében kapható:

Elméleti és gyakorlati

ROMÁN NYELVTAN.Abn. Ollendorff tannódmézere tekintetbe vételével. Irta **KOZMA ENDRE.**

Ára füze 1 fnt 20 kr.

Községi faiskola.**Alapvonalok a gyümölcsstenyésztésre.**Községek, néptanítók, gazdák számára írta **Kócsi Károly**, a kolozsvári ev. ref. főtanodában a természetrajz r. tanára.

(A szöveg közé nyomott 58 ábrával s egy tervlappal.)

Nagy 8-rét, X. és 200 lap. Ára 1 fnt 50 kr.

Honismeret.

Földrajzi és történelmi képek kérdések- és feleletekben.

Néptanodák számára írta **Ujassí Farkas.**

Ára kemény kötésben 40 kr.

ÖNÜGYVÉD**vagy is gyakorlati útmutatás**

mindennemű jogügyletek elintézésére és a közeletben előforduló okiratok s beadványok szerkesztésére

a legújabb törvények alapján, különös tekintettel a királyi bíróságok szervezetére,**245 iromány-példával felvilágosítva bírák-, ügyvédek-, jegyzők- és felek használatára.**

Irta Knorr Alajos, Pest 1872. Ára 2 fnt 80 kr.

Egyházi beszédek.Irta s elmondta **Filb Lajos** nagy-körű ref. lelkész.**I. füzet: Ünnepi és alkalmi beszédek.**

Ára 1 fnt 50 kr.

Sajtó alatt van:**A királyhágón inneni rész****(Erdély)****községeinek betűrendes névtára.**

A legújabbban életbelépett kir. törvényszékek, járásbíróságok, adóhivatalok és utolsóposta megjelölésével.

A 10—11 nagyvire terjedő munkára előfizetést s aláírást **1 o. é. forint-jával** folyvást elfogad Stein J. könyvkereskedése.

[95]

[1—3]

Hirdetés.

A nagy-seregdi öszves keresomajlás jog folyó év április 24-től kezdve **hat** egymástani évek f. év **március 27-én d. e. 10 órákor** Csergeden tartandó nyilvános árverés útján, a többet ígérőnek haszonbérbe fog adni.

A feltételek addig is megtekinthetők N. Csergeden Perlaki Sándor urnál, vagy pedig Mikefalván alóltírnál. Felkiáltási ár 800 fnt. bánátpénz 10%-től.

BOÉR KÁLMÁN,

bírókossági megbatalmazott.

[93]

[2—3]

Előleges jelentés.

Néhány szenvedő felhívásánál városról engedve, van szerencse és foghatóságok segélyének jelenteni ideje alatt, 10 éven előle be tegnek szolgálato. Janlom. Megérkezése sem április hó elején.

ZINZ C., fogorvos.

(89) (2—3)
Nagy-buzantezében a 109 számú öt szobából álló ház, és az alsó-szén vagy **muzeumutczai** 312 számú két szoba és konyhából álló külön házak és telkek Szentgyörgy napra kiadók. Értékezeseket e tekintetben elfogad belközéptezében 533 szám alatt

SZENKOWICH MÁRTON.

(6) (8—24)
Metzner János
mű-asztalosnál
(szappanyüzetében az unitárius templom mellett)
kaphatók szépen dolgozott és erős koporsók
20 fttól kezdve 35 fttig.
Erdőle, továbbá minden egyéb elírászt, vagy bármilyen műasztalos munkát a legújnyósabb ár mellett, s annak tartós színtől és erős készítéséről kére-kedik.

A hazai- és kül-irodalom legújabb termékei folyvást kaphatók és szívesen küldetnek házhöz megtekintés végett.

Ajándékoknak alkalmas
diszművek, gyémánt-kiadások és ifjusági iratok.

Olajnyomatú képek
díszes keretben
5 forinttól feljebb.

STEIN JÁNOS
könyv-, mű-, és hangjegy-
kereskedése
Kolozsvárt.

(206) (20—8)

Térképek, földgömbök,
atlazok és utazási kézikönyvek.

Legújabb hangjegyek
különbéféle hangszerekre.

Legdúsabb raktára kötött és kötetlen könyveknek
a tudomány minden ágából és minden nyelven.

Előfizetések minden bel- és külföldi újságra, divat-lapra és folyóiratra elfogadhatnának.

Világi megrendelések
azonnal és a legponosabban teljesítemek.

építészeti munkák
sz. építészeti munkák

tanácsadói
sz. tanácsadói

logudományi
sz. logudományi

történelmi munkák.
sz. történelmi munkák.

Imakönyvek,
egyszerű vagy a legpompásabb
díszítésben.

Mindennemű
sz. Mindennemű

Iskolai könyvek

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűnvel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.